

JAARVERSLAG 2017

*Vast Comité van Toezicht
op de politiediensten*

synopsis

Het jaarverslag 2017 beschrijft de activiteiten van het werkingsjaar 2017 en geeft verantwoording over de wijze waarop het Comité P zijn opdrachten vervult.

Het Comité P is een onafhankelijke instelling, die hoofdzakelijk ten behoeve van de wetgevende macht optreedt, in het bijzonder om deze bij te staan in zijn grondwettelijk toezicht op de uitvoerende macht. De Kamer oefent evenwel geen strikt hiërarchisch gezag uit - de operationele onafhankelijkheid is wettelijk verankerd - en het Comité P heeft ook geen enkele hiërarchische band met eender welke overheid.

Het Comité P ontvangt een jaarlijkse dotatie van de Kamer van volksvertegenwoordigers en is haar verantwoording verschuldigd.

De finaliteit van het Vast Comité P is in te staan voor de volledig externe en neutrale controle van de diensten, door de wetgever geplaatst onder het toezicht van het Vast Comité P, zoals bedoeld in artikel 1 van zijn organieke Wet van 18 juli 1991.

TOEZICHTS- EN OPVOLGINGSONDERZOEKEN

DRAGEN VAN EMBLEMEN BIJ DE POLITIE

Een televisiereportage waarin te zien was dat een politieambtenaar op zijn beschermingsvest een embleem droeg waarop een tempelierskruis afgebeeld stond, vormde de aanleiding om een thematisch onderzoek te openen om na te gaan of het normatief kader dat het dragen van kentekens en emblemen op het uniform regelt voldoende georganiseerd en omstandig is.

Het Vast Comité P komt tot het besluit dat het reglementair kader een voldoende dwingend juridisch kader vormt dat elk persoonlijk initiatief vanwege politieambtenaren verbiedt. Het Vast Comité P beveelt evenwel aan om het koninklijk besluit van 10 juni 2006 houdende de regeling van het uniform van de geïntegreerde politie, gestructureerd op twee niveaus, aan te passen alsook, in voorkomend geval, de teksten aangenomen krachtens dat besluit teneinde de mogelijkheid te voorzien om een onderscheidingsteken te dragen op het uniform onder bepaalde voorwaarden. Het koninklijk besluit voorziet immers geen afwijking, terwijl de omzendbrief GPI 65 betreffende de basisuitrusting en de algemene functie-uitrusting van de leden van het operationeel kader van de geïntegreerde politie, gestructureerd op twee niveaus, in bijlage D wel deze mogelijkheid voorziet.

Het onderzoek toont ook aan dat een heel aantal politieambtenaren op hun kledij een badge of een embleem dragen waarvoor ze vermoedelijk geen toelating hebben gekregen. Daarom beveelt het Vast Comité P alle korpschefs en de commissaris-generaal aan om erop toe te zien dat geen van hun personeelsleden een embleem draagt zonder daarvoor voorafgaandelijk de toelating te hebben gekregen.

In 2017 startte het Comité P 18 nieuwe toezichts-onderzoeken in een ruim aantal domeinen

Het uitvoeren van toezichts-onderzoeken is de belangrijkste kernopdracht van het Comité P. Jaarlijks worden er een 15-tal toezichtsonderzoeken uitgevoerd uit eigen beweging, op vraag van het Parlement of een of andere bestuurlijke of gerechtelijke overheid.

In dergelijke onderzoeken overstijgt de Dienst Enquêtes P, onder het gezag en in opdracht van het Vast Comité P, het punctuele klachtniveau en analyseert meer algemene thematieken op een breder en meer structureel niveau.

De finale doelstelling is steeds het formuleren van een aantal conclusies en aanbevelingen voor zowel de politiediensten als de politie-overheden.

POLITIE EN GEESTESZIEKEN

Als gevolg van het overlijden van Jonathan Jacob in een politiecel startte het Vast Comité P een onderzoek naar een aantal juridische vraagpunten waarvoor geen kant-en-klaar antwoord voorligt in de actuele wetteksten. Een houvast over hoe juridisch correct opgetreden kan worden jegens geesteszieken is voor de politie evenwel fundamenteel.

Dit uitsluitend juridisch onderzoek resulteerde in stellingnames over 14 in de praktijk levende rechtsvragen. Het Vast Comité P beveelt aan dat de standpunten over deze rechtsvragen worden opgenomen in een omzendbrief, desgevallend in een geactualiseerde versie van de omzendbrief van 2 februari 1993 met betrekking tot de wet van 5 augustus 1992 op het politieambt, waardoor voor de politie meer duidelijkheid zal worden bekomen over wat zij vermag jegens gewelddadige geesteszieken. Men moet er ook over waken dat de omzendbrief continu juridisch 'up-to-date' is. In die context moet, ook om Straatsburgse veroordelingen van België te vermijden, de rechtspraak van het EHRM continu opgevolgd worden, nu dit laatste blijkbaar de positionele omgang met geesteszieken ontdekt heeft als een toepassingsdomein van het EVRM.

Voorts wordt aanbevolen: 1) het belang te beklemtonen van een heldere rapportage door de politie aan de procureur des Konings opdat deze binnen het wettelijk kader gepast beschermend kan handelen jegens een persoon: het niet kunnen bepalen van het eigen gedragspatroon en de gevaarlijkheid voor derden of voor zichzelf dienen hierbij accuraat geschetst te worden; 2) wetgevend initiatief te ontplooien ter creatie van een gedeeld beroepsgeheim tussen politie en psychiatrische instellingen, wanneer deze laatste de politie oproepen om een incident *intra muros* te beheersen en hierbij met de vraag worstelen in welke mate zij - gelet op hun beroepsgeheim - informatie over de geesteszieke mogen meedelen aan de opgeroepen politiedienst: thans dient men de figuur van de noodtoestand te hanteren voor gepaste informatiedoorstroming; 3) de bestaande praktijken op het vlak van de positionele omgang met geesteszieken in kaart te brengen en te evalueren op hun merites in relatie tot het juridische kader maar ook met inachtneming van inzichten uit de medische wereld.

*Het Comité P en/of zijn Dienst Enquêtes P
voeren toezichtsonderzoeken,
klachtonderzoeken en strafonderzoeken uit.*

Tevens voerde het Comité P ook een aantal opvolgingsonderzoeken uit die tot doel hadden om na te gaan of eerder geformuleerde aanbevelingen werden geïmplementeerd, met name onderzoek naar:

- Aanpak van financiële en economische onderzoeken binnen de federale gerechtelijke politie na de optimalisatie en de hertekening van de centrale directies;
- Rijgedrag en verkeersongevallen met politievoertuigen;
- Politieel geweld - opvolging van de problematiek en analyse van het risicobeheer door de verantwoordelijken van de politiediensten;
- Middelen die door de geïntegreerde politie worden ingezet om de risico's gebonden aan de toegang tot de politieke informatie in te perken, in het bijzonder voor de informatie betreffende het operationeel domein en/of de zogenaamd gevoelige informatie;
- Implementatie van de MFO-7 en het handboek 'Achtervolgen en intercepteren van voertuigen'.

HOELANG KAN DE GEÏNTEGREERDE POLITIE HET HOOFD BIEDEN AAN BEPAALDE GELIJKTIJDIGE GEBEURTENISSEN?

In de loop van het onderzoek, dat in feite reeds in 2012 startte, kon het Vast Comité P kennisnemen van heel wat initiatieven die reeds waren genomen op het hoogste politieke en politieke niveau. Daaruit kon het Vast Comité P enkel maar besluiten dat de doelstellingen van dit toezichtsonderzoek, met name het ter kennis brengen en het sensibiliseren van de gestelde problematiek en het aanreiken van oplossingen naar de toekomst toe, bereikt werden.

Met betrekking tot de optimalisering van de effectiviteit en de efficiëntie van de systemen en de procedures van toepassing in het domein van de ordehandhaving werden reeds heel wat nuttige denkpistes ontwikkeld.

De politieke en politieke overheden moeten permanent waakzaam zijn voor de problematiek, zeker nu deze nog veel acuter is geworden naar aanleiding van de terreurdreiging sinds 2015 en verder zoeken naar oplossingen inzake de mobilisatiecapaciteit en het bereiken van de risicodrempel bij langdurige en gelijktijdige evenementen.

ONRECHTMATIGE TOEGANGEN TOT DATABANKEN DOOR LEDEN VAN DE POLITIEDIENSTEN

Omdat het probleem van onrechtmatige raadplegingen van databanken door de leden van de politiediensten blijft voortbestaan, werd er opnieuw een toezichtsonderzoek aan gewijd. Er werd onderzocht om welke redenen die onrechtmatige raadplegingen blijven voortbestaan en op welke wijze ter zake aan preventie en bestraffing wordt gedaan.

Dat de onrechtmatige raadplegingen van de databanken voortduren kan worden verklaard door verschillende factoren: 1) een onrechtmatige toegang die zich beperkt tot de eenvoudige kennisname van de informatie, waaraan geen "ruchtbaarheid" gegeven wordt of die niet wijst op een disfunctie, is moeilijk opspoorbaar; 2) de kans dat een lid van de politiediensten onderworpen wordt aan een controle inzake een eventuele onrechtmatige toegang is erg klein gelet op de huidige controle-instrumenten; 3) raadplegingen, die weliswaar onrechtmatig zijn, worden soms als "aanvaardbaar" beoordeeld gelet op de aard van de onderliggende motivering (bijvoorbeeld de bezorgdheid over de nieuwe gezinsomgeving van zijn kinderen) of wegens de "relatieve" ernst van de raadplegingen zelf (bijvoorbeeld de raadpleging van zijn eigen RRN-gegevens of de raadpleging van gegevens uit loutere nieuwsgierigheid); 4) de impact van het louter verspreiden van informatie en instructies ter zake op de leden van de politiediensten is beperkt, er is onvoldoende coaching en opvolging van het personeel door de politieverantwoordelijken en er is weinig culturele integratie van de "privacyprincipes" in de werking van de politieorganisatie.

De gekende onrechtmatige raadplegingen van de databanken ter beschikking gesteld van de politiediensten zijn hoofdzakelijk gepleegd buiten het beroepsverband. Allemaal kunnen ze mogelijk inbreuken op de persoonlijke levenssfeer van de burger inhouden.

De analyse van de instrumenten die voorhanden zijn om dit fenomeen te bestrijden toont aan dat: 1) de maatregelen genomen op het vlak van het sensibiliseren en het informeren van leden van de politiediensten voldoende lijken op voorwaarde dat de informatie adequaat gebruikt en verwerkt wordt door de politieverantwoordelijken; 2) de registratie van de reden voor de raadpleging ten stelligste aangeraden maar nog altijd niet verplicht is, behalve voor de raadpleging van de foto's van het RRN; 3) een verandering van het huidige gecentraliseerde controlesysteem wenselijk is; 4) de gegrondheid van de toekenning van permanente toegangen tot de databanken geëvalueerd moet worden rekening houdend met de specificiteiten van de verschillende politiediensten en met de opdrachten die de personeelsleden daadwerkelijk uitvoeren.

Het Vast Comité P pleit voor een aangehouden cultuurverandering in de schoot van de politiediensten opdat de algemene problematiek van de "privacy" volledig geïntegreerd zou zijn in de politiewerking en het ontbreken van onrechtmatige toegangen evident zou worden.

Het lijkt aangewezen dat preventieve maatregelen zoals o.a. toegangsmachtigingen, registratie van de toegang, ... worden ingevoerd om misbruiken te voorkomen net zoals controles *a posteriori* verplicht zouden moeten worden uitgevoerd door elk korps en elke dienst van de geïntegreerde politie.

Daartoe pleit het Vast Comité P o.m. voor de concrete implementatie van de voorziene nieuwe specifieke politiestructuur (consulenten voor de veiligheid en de bescherming van de persoonlijke levenssfeer en platform voor de veiligheid en de bescherming van de gegevens) alsook voor de uitbouw van een toereikend opleidingsaanbod binnen de geïntegreerde politie ter bevordering van de installatie van de toekomstige consulenten voor de veiligheid en de bescherming van de persoonlijke levenssfeer.

ROL VAN DE ARRONDISEMENTELE DIRECTEURS IN HET RAAM VAN HET BEHEER VAN EVENEMENTEN

Het Vast Comité P wenste met dit onderzoek niet alleen een (beter) zicht te krijgen op de wijze waarop de ondersteuning in het domein van het beheer van evenementen verloopt binnen de gereorganiseerde federale politie, maar tevens te vernemen hoe het is gesteld met de ondersteunende en coördinerende rol die de DirCo heeft op het vlak van het organiseren van de trainingen ten behoeve van de eenheden samengesteld op basis van het mechanisme van de gehypothekeerde capaciteit (HyCap) en de personeelsleden van het interventiekorps (CIK).

Een belangrijk instrument waarop de DirCo zijn/haar beslissing kan baseren, vormt de risicoanalyse die tijdens de voorbereiding van een operatie van bestuurlijke politie dient opgesteld te worden onder de verantwoordelijkheid van de betrokken 'Gold Commander'. De DirCo kan volgens de MFO-2 de korpschef bijstaan bij het opmaken van de risicoanalyse, maar uit de bevraging blijkt dat dit in de praktijk weinig gebeurt. In het nieuwe ontwerp MFO-2 staat deze ondersteuningsvorm evenwel niet meer expliciet vermeld. De inbreng van het niveau DirCo beperkt zich overwegend tot het aanleveren van bijkomende (strategische en operationele) informatie en het leveren van punctuele ondersteuning vooral bij 'nieuwe' evenementen of wanneer zich bepaalde (risico)tendensen aftekenen bij welbepaalde evenementen.

Wat het organiseren van de trainingen betreft, is er, buiten de werkingsregels opgenomen in de MFO-2, niet echt bepaald welke ondersteuningsvormen de DirCo's moeten hanteren om opleiding en training te organiseren ten behoeve van de medewerkers die deel uitmaken van het CIK of van de leden die behoren tot de HyCap.

Wat de HyCap betreft, is het een open deur intrappen wanneer het Vast Comité P (nogmaals) van de DirCo's de bevestiging kreeg dat het actuele solidariteitssysteem in de praktijk niet werkt. Bovendien werd er door de respondenten veelvuldig opgemerkt dat er tot op heden geen gevolg wordt gegeven aan de weigeringen en dat er met andere woorden geen gebruik wordt gemaakt van het reeds in de MFO-2 ingeschreven sanctiemechanisme.

Het Vast Comité P acht het noodzakelijk dat er door de top van de federale politie (verder) wordt nagedacht over de 'minimale dienstverlening' die elke DirCo zou moeten kunnen aanbieden aan de interne en externe partners, een aanbod dat evident ruimer moet worden gezien dan de context van het beheer van evenementen. De ontwikkeling van een arrondissementeel beleid, als evidente aanvulling op de voormelde 'minimale dienstverlening', kan maar in praktijk worden gebracht op voorwaarde dat het niveau DirCo de beschikking heeft over voldoende personeel en middelen.

In samenwerking met het Vast Comité I werd een gemeenschappelijk onderzoek gestart met betrekking tot :

'De ondersteunende diensten van het OCAD met uitzondering van de geïntegreerde politie en de inlichtingendiensten'.

Bovendien werd een toezichtsonderzoek gestart op vraag van de parlementaire onderzoekscommissie minnelijke schikking in strafzaken.

*Alle publieke verslagen betreffende de
toezichtsonderzoeken en hun syntheses zijn integraal
terug te vinden op de website van het Comité P:*

www.comitep.be

De syntheses zijn tevens opgenomen in het jaarverslag.

SCREENINGSPRAKTIJK INZAKE HET FESTIVAL 'TOMORROWLAND 2017': OPERATIONELE EN JURIDISCHE ASPECTEN

De identiteiten van de bezoekers van het muziekfestival 'Tomorrowland 2017' te Boom en Rumst werden voorafgaand gescreend in de politionele databanken. 37 festivalgangers kregen een negatief advies en werden door de organisator de toegang tot het festival ontzegd. De redenen waarom de politie negatief adviseerde werden hen niet meegedeeld. Dit zette betrokkenen aan tot het indienen van een klacht. Het Vast Comité P voerde daaromtrent een onderzoek.

Uit het onderzoek bleek o.m. dat - in tegenstelling tot wat de federale politie initieel aangaf - niet alle (vrijwel) 400.000 festivalgangers werden gescreend. Ook bleek noch de beslissing om te screenen noch de keuze van de screeningscriteria gebaseerd op een gefinaliseerde risicoanalyse, die trouwens pas later werd opgesteld. Wat de gebruikte screeningscriteria betreft, liet de federale politie in de pers uitschijnen dat men louter screende op terreur, maar uit het onderzoek kwam naar voor dat de criteria evenzeer of misschien nog meer sloegen op: geweldsdelicten, zedendelicten, drugsdelicten en stadionverboden (Voetbalwet). Die criteria bleken ook niet volledig verband te houden met de last minute gefinaliseerde risicoanalyse maar eerder geïnspireerd te zijn op werkwijzen bij andere festivals. Een nationale kruising van gegevens over festivals heen blijkt ook niet te bestaan.

In verband met de rechtsgrond van de screening identificeerde het Vast Comité P de noodzaak van een formeelwettelijke basis waarbij de screening aanzien dient te worden als een dwangmiddel.

Met die gegevens voor ogen kan niet gesteld worden dat de doorgevoerde screening volledig strookte met haar finaliteit.

Hoewel vanuit juridisch oogpunt dergelijke screening wel verdedigd kan worden op basis van artikel 44/7 Wet Politieambt, vindt het Vast Comité P het aangewezen om deze te verduidelijken in een omzendbrief. Hierin is het wenselijk dat voorbeelden worden opgegeven waarin en onder welke voorwaarden screening kan en dat het belang wordt geduid van een gedegen en tijdige risicoanalyse.

Het is ook aangewezen dat de politie adviezen enkel communiceert aan de bestuurlijke en gerechtelijke overheden om discussies over eventuele schendingen van het beroepsgeheim te vermijden.

Operationeel gezien wordt gepleit voor het opstellen van een gedegen screeningsmethodiek die voorziet in een gepaste kwaliteitscontrole en waarin adviezen over het ganse land heen bij mekaar gebracht kunnen worden en er ook een plaats wordt gegeven aan het parket.

Tot slot dient erover gewaakt te worden dat - naast de private organisator - ook de publieke sector (politie en justitie) casuïstisch voordeel heeft bij de screening doordat de organisator consequent geseinde personen die zich bij het festival aandienen, zou signaleren.

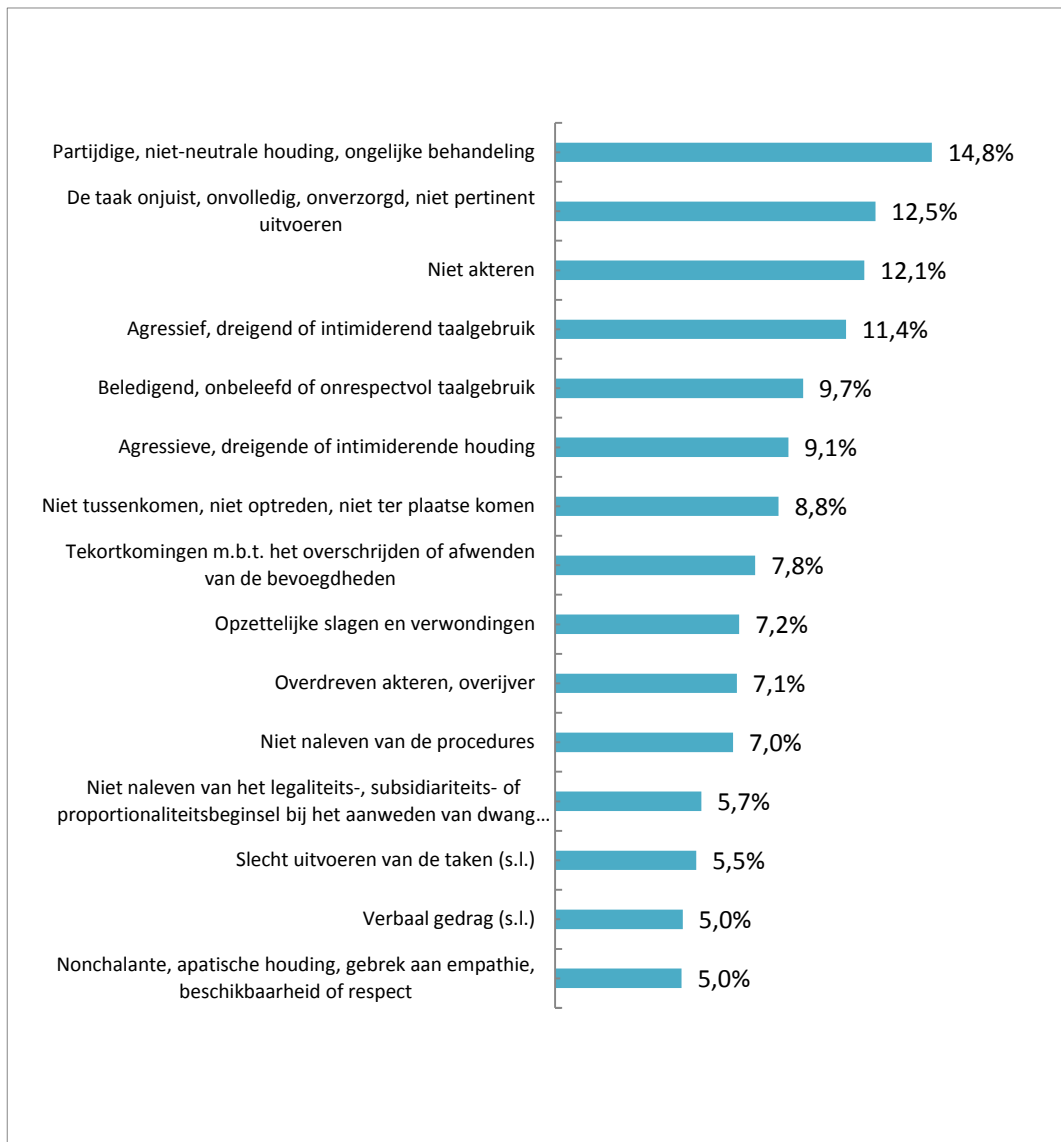
KLACHTEN EN AANGIFTEN

Verdeling van de geopende klachtendossiers per jaar - 2010-2017

Klachten	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Totaal	2452	2686	2680	2885	2771	2561	2663	2733

In 2017 heeft het Comité P **2733** nieuwe klachtendossiers geopend. Dit aantal is vrij vergelijkbaar met het jaar 2014 en betekent een lichte stijging in vergelijking met 2016.

VAAKST AANGEKLAAGDE FEITEN

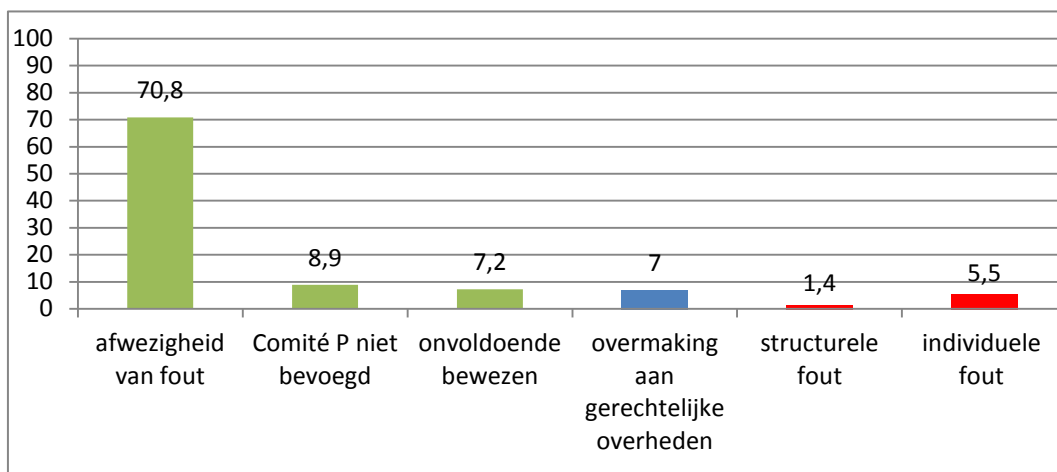

Een en hetzelfde klachtendossier kan handelen over verschillende feiten of verscheidene aspecten van het politiewerk. De cijfers vervat in bovenstaande tabel schetsen een beeld van de feiten zoals ze gemeld en als problematisch ervaren worden door burgers. Het betreft dus de perceptie van de burgers.

VOORNAAMSTE REDENEN VOOR HET AFSLUITEN VAN DOSSIERS

Van de dossiers afgesloten sinds 1 april 2017, die het voorwerp van onderzoek hebben gemaakt, heeft 71% geleid tot een beslissing van afwezigheid van fout of tekortkoming.

In 5,5% van de dossiers werd een individuele fout vastgesteld, in 1,4% bleek er sprake van een structurele fout.

De redenen voor de afsluiting kunnen zijn: onvoldoende bezwaren, het feit dat het Comité P niet de bevoegde overheid is om de klacht te behandelen, de feiten zijn niet voldoende bewezen, het gebrek aan fout of erkenning van fout die individueel of structureel kan zijn.

Een klacht kan diverse vormen aannemen: een brief, een mail, een ingevuld klachtenformulier, maar ook een (intern) verslag opgesteld op basis van bekomen informatie.

Het Vast Comité P is sinds april 2017 uitgerust met een nieuwe tool ter vervanging van de bestaande databank. De belangrijkste wijziging houdt verband met de basiseenheid. Terwijl tot nog toe de basiseenheid het dossier was, is de nieuwe databank opgebouwd rond het feit. Er wordt nog altijd gerapporteerd over het aantal klachten rechtstreeks ingediend bij het Comité P maar alle informatie betreffende een klacht wordt geregistreerd op het niveau van het feit.

Deze uitgebreide mogelijkheden konden niet worden toegepast op de dossiers die werden geopend vóór 1 april 2017. Voor elke tabel en grafiek is de eenheid van tijd verduidelijkt, hetzij het volledige jaar 2017, hetzij de periode april-december 2017

138 strafonderzoeken
uitgevoerd in 2017

STRAFONDERZOEKEN DOOR DE DIENST ENQUÊTES P

Wanneer de Dienst Enquêtes P strafonderzoeken uitvoert, dan gebeurt dit onder de rechtstreekse leiding en het gezag van de opdrachtgevende magistraat (en zonder tussenkomst van het Vast Comité P).

Van de 138 strafonderzoeken uitgevoerd in 2017 was meer dan de helft (55,8%) afkomstig van Vlaamse gerechtelijke arrondissementen, ruim een vierde (27,5%) van Waalse gerechtelijke arrondissementen en een zesde (16,6%) van het gerechtelijk arrondissement Brussel.

Verdeling van de gevoerde strafonderzoeken naar aard van de geregistreerde inbreuk 2017

Inbreuken	2017
(On)opzettelijke slagen en verwondingen	37
Valsheid gepleegd door een ambtenaar in de uitoefening van zijn functies	17
Wapens	14
Belaging/Stalking	14
Schending van het beroepsgeheim	12
Daden van willekeur gepleegd door de overheid	10
Verdachte handelingen	9
Racisme	9
Bedreigingen	7
Xenofobie	7

POLITIEGEWELD

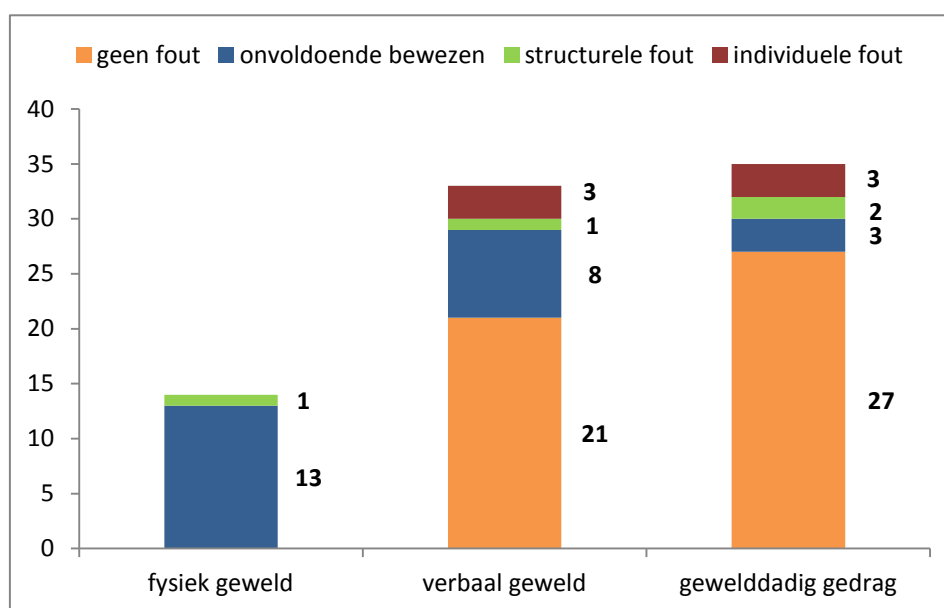
Sinds verscheidene jaren volgt het Vast Comité P het fenomeen van politiegeweld op. Dit jaarverslag vormt hierop geen uitzondering.

Politiegeweld omvat alle vormen van geweld die worden toegeschreven aan personeelsleden van de geïntegreerde politie, ongeacht of het om fysiek of verbaal geweld of gewelddadig gedrag gaat en of het een klacht dan wel een gerechtelijk dossier betreft.

Voor de periode van april tot en met december 2017 blijkt dat in 31,9% van alle klachten gewag wordt gemaakt van een element van politiegeweld. Hierbij moet opgemerkt worden dat één klacht gewag kan maken van verscheidene feiten van geweld, van dezelfde aard, of combinaties van verschillende vormen van geweld kan vermelden, bijvoorbeeld slagen en verwondingen en verbale agressie.

In 15,5% van de klachten was er sprake van fysiek geweld, in 12,2% van verbaal geweld en in 9,4% van gewelddadig gedrag.

Van de feiten van fysiek geweld aangeklaagd bij het Comité P tussen april en december 2017 hebben 14 feiten het voorwerp uitgemaakt van een analyse die geleid heeft tot een beslissing ten gronde. In 13 gevallen kon het bestaan van een fout niet worden bewezen en in één geval werd een structurele fout vastgesteld.

Inzake verbaal geweld werd voor 21 feiten besloten dat er geen fout was. Voor drie gevallen werd een individuele fout erkend, in één geval werd besloten tot een structurele fout en achtmaal konden de feiten onvoldoende worden bewezen.

Met betrekking tot gewelddadig gedrag, tot slot, werd in 27 gevallen besloten tot afwezigheid van fout, in 5 gevallen werd de fout erkend (driemaal gaat het om een individuele fout, in twee gevallen om een structurele fout) en in drie andere gevallen konden de feiten onvoldoende worden bewezen.

VERWIJZING VAN SLACHTOFFERS NAAR DE DIENSTEN VOOR SLACHTOFFERHULP

In de provincie Henegouwen werd een onderzoek gevoerd in 23 politiezones naar de mate waarin aan slachtoffers van misdrijven de voorziene hulp van de dienst slachtofferhulp wordt aangeboden.

Het onderzoek heeft aangetoond dat het overgrote deel van de politiezones hun opdrachten niet vervullen noch hun verplichtingen nakomen met betrekking tot het gebruik van de verwijsformulieren voorgeschreven door de GPI 58. Dit heeft rechtstreekse gevolgen voor de slachtoffers omdat deze daardoor niet de voorziene hulp van de dienst slachtofferhulp aangeboden krijgen.

Het Vast Comité P vestigt daarom de aandacht op het feit dat die formulieren, door de politieambtenaren die als eerste tussenkomen, zo snel mogelijk moeten worden ingevuld en overgemaakt aan de erkende diensten voor hulpverlening met goedkeuring van het slachtoffer. Alleen op die manier kan worden gegarandeerd dat snel contact wordt opgenomen met het slachtoffer.

INZICHT IN DE PROBLEMATIEK VAN BURN-OUT BIJ DE FEDERALE POLITIE

Onderzoek werd gevoerd naar de wijze waarop binnen de federale politie wordt omgegaan met de problematiek van burn-out.

Alle pijlers van de federale politie worden getroffen, maar in het bijzonder de Algemene directie van het middelenbeheer en de informatie (DGR). Er wordt verder opgemerkt dat de administratieve of managementfuncties het meest getroffen worden. De betrokken diensten hebben verder ook vastgesteld dat het aantal gemelde gevallen van burn-out toeneemt, maar dat die gevallen wel niet altijd bewezen zijn. Het huidige klimaat van budgettaire beperking(en) is ook een vruchtbare voedingsbodem voor de omstandigheden van stress en dus eventueel van burn-out.

Uit het onderzoek blijkt alvast dat de definitie van wat onder burn-out moet worden verstaan, onduidelijk is. De diensten en de leiding van de federale politie en andere belanghebbenden lijken voor hun opdrachten in dit verband en in het algemeen in goede verstandhouding te handelen, maar in het laatste globaal preventieplan (2013-2017) stond er niets over de aanpak van burn-out.

Sommige belanghebbenden wezen erop dat bij de hiërarchische lijn en bij een deel van de personeelsleden, de mentaliteit ten overstaan van het fenomeen burn-out moet veranderen omdat de bewustmaking hieromtrent een grote rol kan spelen.

Het Vast Comité P zal dan o.m. ook opvolgen hoe, voor a priori de federale politie en de lokale politie, wordt aangevangen met de steun van een externe dienst voor preventie en bescherming op het werk vanaf september 2018.

WAARSCHUWINGSSCHOTEN DOOR POLITIEAMBTENAREN

Binnen de politiediensten heerst onduidelijkheid met betrekking tot de termen 'waarschuwingsschot' en 'intimidatieschot'. De term 'intimidatieschot' is een ongeschikte term en dient te worden vermeden.

Uit het onderzoek komt naar voor dat de wet niet bepaalt hoe een waarschuwingsschot dient te worden gevuurd. Het is aan de politiebeambte om in te schatten of zijn waarschuwingsschot schade aan derden zal berokkenen. Naast eventuele tuchtrechtelijke gevolgen behoren ook de strafrechtelijke en burgerlijke gevolgen tot de mogelijkheden bij een onoordeelkundig waarschuwingsschot. De politiebeambte dient dus vast en zeker rekening te houden met de mogelijke risico's die dergelijke schoten inhouden wanneer hij zich in de wettelijke voorwaarden bevindt om een waarschuwingsschot te lossen.

Het Vast Comité P beveelt aan om het geven van een waarschuwingsschot in de praktijk zoveel mogelijk te beperken tot de gevallen waarin vuurwapens kunnen worden gebruikt en om het dan nog zo veel mogelijk te vermijden.

VERHOUDING VRIJE MENINGSUITING EN SPREEKRECHT VERSUS DEONTOLOGIE EN BEROEPSPLICHT VAN EEN POLITIEAMBTENAAR

Personeelsleden van de politiediensten genieten van het internationaal erkend en grondwettelijk vastgelegd recht op vrije meningsuiting. Het Europees Hof voor de Rechten van de Mens heeft geoordeeld dat de vrijheid van meningsuiting beperkt kan worden voor bepaalde beroepsgroepen met bijzondere verantwoordelijkheden. De Raad van State heeft zich bij deze rechtspraak aangesloten en heeft aangenomen dat de politieambtenaar door zijn benoeming te aanvaarden en de eed af te leggen, de beperkingen van zijn ambt, waaronder de beroepsplichten eigen aan zijn dienst, aanvaardt.

Het Vast Comité P heeft daaraan een studie gewijd en het wetgevend en regelgevend kader bekeken. Hieruit blijkt dat tal van wet- en regelgeving het recht op vrije meningsuiting en het spreekrecht aan de personeelsleden van de politiediensten toekent en ook concretiseert, maar weliswaar op begrensde wijze.

Bij de beoordeling van de vraag of een personeelslid van een politiedienst bij de uitoefening van het recht op vrije meningsuiting en het spreekrecht gehandeld heeft in overeenstemming met de beroepsplichten en deontologische bepalingen zal daarom ook steeds rekening moeten gehouden worden met de concrete omstandigheden en de steeds evoluerende maatschappelijke opvattingen.

CAHIERS

Met het cahier 'Politionele rechtshandhaving op de Noordzee vanuit Belgisch perspectief. Enkele juridische kwesties verduidelijkt' heeft het Vast Comité P in 2017 de reeks *Cahiers Vast Comité P* nieuw leven ingeblazen. Net als in het verleden, zal het Vast Comité P in de vorm van een cahier studies publiceren rond actuele onderwerpen betreffende de werking van de politie en de diensten en ambtenaren met politiebevoegdheid. Met het hernemen van de cahiers wil het Vast Comité P zijn eigen expertise en de kennis die het verzamelde tijdens zijn onderzoeken aan een ruimer publiek kenbaar maken, in een permanent streven mee te werken aan het optimaal functioneren van de politiediensten en de diensten en ambtenaren met politiebevoegdheid.

REFLECTIES BIJ DE WET OP HET POLITIEAMBT

Meerdere onderzoeken, die in het jaarverslag 2017 kort worden voorgesteld, hebben aangetoond dat een actualisering van de wet van 5 augustus 1992 op het politieambt en de omzendbrief ter zake van 2 februari 1993 wenselijk is.

Het Vast Comité P heeft in zijn jaarverslag 2017 getracht om in een gesynthetiseerde bijdrage de pijnpunten hieromtrent op te lijsten, maar is er zich van bewust dat in voorkomend geval de aangehaalde beschouwingen een grondigere uitwerking vergen. Het Vast Comité P stelt graag zijn expertise hiervoor ter beschikking.

Daarnaast is het Vast Comité P wat dieper ingegaan op het vuurwapengebruik voor agenten van politie. De bevoegdheden van de agenten van politie en het gebruik van het vuurwapen werden in het algemeen bekeken maar daarnaast ook in het licht van de wet op het politieambt.

Het Vast Comité P is verheugd over de belangstelling en betrokkenheid van de parlementaire begeleidingscommissie bij het actief opvolgen van de aanbevelingen van de toezichtsonderzoeken door middel van het ontwikkelde stuurbord. Het Vast Comité P drukt eveneens zijn waardering uit voor de initiatieven die genomen werden door het Parlement, de bevoegde ministers en de politieverantwoordelijken en die een resultante zijn van de aanbevelingen van zijn toezichts- of opvolgingsonderzoeken.

Vast Comité van Toezicht op de politiediensten

*Drukpersstraat 35/1
1000 Brussel
02/286 28 11*

info@comitep.be

www.comitep.be
